

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 79/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná JUDr. Klaudia Azariová, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 22 Cb 134/2017 z 8. decembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. januára 2021 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 22 Cb 134/2017 z 8. decembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne v konaní o zaplatenie sumy 2 484,85 €. Okresný súd sťažovateľkinej žalobe vyhovel a zároveň jej priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Sťažovateľka vyčíslila trovy konania na sumu 6 462,99 € pozostávajúcu zo súdneho poplatku (suma 149 €), trov právneho zastúpenia (suma 2 262,10 €), náhrady za stratu času (suma 2 334,53 €) a náhrady cestovných výdavkov (suma 1 717,36 €).

Okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka rozhodol uznesením sp. zn. 22 Cb 134/2017 z 12. novembra 2020 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) tak, že žalovaný je povinný zaplatiť náhradu trov konania v sume 2 495,50 €.

3. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej okresný súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti kritizovala krátenie jednotlivých úkonov a nepriznanie náhrady za stratu času.

Odôvodnenie krátenia pri právnom úkone prípravy a účasti na pojednávaní (tri pojednávania) z dôvodu, že nedošlo k prejednávaniu vo veci samej, sťažovateľka nepovažuje za správne. V tejto súvislosti uviedla, že pojednávania sa síce riadne uskutočnili a boli prejednané aj jednotlivé skutkové a právne okolnosti prípadu, no zároveň namietala,

že okresný súd neprihliadol na všetky skutočnosti a dôkazy, ktoré predložila v rámci podanej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. V tejto súvislosti uviedla: „Okresný súd rovnako tak pri vyhodnocovaní Žalobcovej sťažnosti konal priamo v rozpore s § 245 C. s. p., čím výslovne porušil Sťažovateľovo základné právo na spravodlivý proces...

... sa rovnako tak domnieva, že súd ak mal pochybnosti o vyčíslených trovách konania mal najprv vyzvať Žalobcu na doplnenie ním tvrdených skutočností a nie alibisticky rozhodnúť v rozpore so samotnými ustanoveniami C. s. p. a to v neprospech Sťažovateľa.“

4. Sťažovateľka s nepriznaním náhrady za stratu času z dôvodu, že pojednávani sa zúčastnil advokátsky koncipient (nie advokát), striktné nesúhlasí. V tejto súvislosti poukázala na § 15 a § 17 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, § 16 a § 64 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a na niektoré rozhodnutia všeobecných súdov. Podľa názoru sťažovateľky „Vzhľadom na postavenie advokátskeho koncipienta je nepochybné, že úkon právnej služby, ktorý vykonal advokátsky koncipient, je v konečnom dôsledku úkonom právnej služby advokáta, za ktorý zodpovedá samotný advokát. Zároveň zo žiadneho ustanovenia zákona o advokácii, vyhlášky, ani CSP nevyplýva, že nemožno priznať náhradu trov súdneho konania za úkony právnej služby, ktoré uskutočnil advokátsky koncipient (napr. za účasť na pojednávaní), resp. že pri rozhodovaní o náhrade trov súdneho konania treba rozlišovať, či daný úkon právnej služby vykonal advokát alebo advokátsky koncipient.“

Postup okresného súdu označila za porušujúci princíp právnej istoty, „nakoľko jeho právne závery sú protichodné, resp. v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a všeobecných súdov.“

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom: „1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé prejednanie vecí podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod sp. zn. 22Cb/134/2017 bolo porušené.

2. Ústavný súd zrušuje rozhodnutie Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod sp. zn. 22Cb/134/2017. a vec vracia súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania...“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

12. Sťažovateľka namieta porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým jej bola podstatným spôsobom krátená náhrada trov konania. Sťažovateľka vyslovila nesúhlas s odôvodnením krátenia priznanej náhrady za jednotlivé úkony, pričom tvrdila, že okresný súd postupoval v rozpore s právnymi predpismi, ako aj rozhodovacou praxou všeobecných súdov.

13. Ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát zdôraznil, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd je oprávnený preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo

samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

14. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018, II. ÚS 420/2020).

15. Vzhľadom na vznesené námietky sťažovateľky úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či v prerokovávanej veci ide o takýto prípad.

III.1 Ku kráteniu za jednotlivé úkony

16. Ku kráteniu za účasť na pojednávaniach okresný súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uviedol: *„Pokiaľ ide o odmenu za účasť na pojednávaniach dňa 30.04.2018, 26.11.2018 a 23.10.2019, ktoré boli odročené bez prejednania veci samej, súd ju priznal vo všetkých troch prípadoch v štvrtinovej výške, nakoľko v prvom prípade zástupca žalobcu len navrhol odročiť pojednávanie za účelom prediskutovania veci s klientom s tým, že do 30 dní založí do spisu výsledok rokovania. V druhom prípade sa zástupca žalobcu len pridržiaval svojich doterajších tvrdení a žiadal dopytovať poisťovňu, aby založila do spisu závery likvidácie poistných udalostí (uvedené žalobca žiadal už v podaní z 16.04.2018). V treťom prípade sporové strany zhodne uviedli len jednu vetu, že vyjadrenie poisťovne nie je kompletné, keďže uvádza len sumu plnenia...*

... pojednávanie z dôvodu evakuácie budovy pre šírenie poplašnej správy neuskutočnilo a žalobca súdu zdokladoval až vo svojej sťažnosti svoje tvrdenia o tom, že jeho právny zástupca sa dostavil pred budovu súdu (urobil tak prostredníctvom čestného vyjadrenia svojho koncipienta). Toto čestné vyhlásenie koncipienta je však irelevantné

vzhľadom k tomu, že v čase rozhodovania súdu o výške trov konania v súdnom spise chýbalo...

V súvislosti s nepriznanými odmenami za porady s klientom súd postupoval v súlade so zákonom, keď mal pochybnosti ohľadom ich autentickosti, keďže 22Cb/134/2017 v čase vydania napadnutého uznesenia boli záznamy o ich vykonaní podpísané len generickými totožnými podpismi nakopírovanými počítačom. Skutočnosť, že žalobca až k podanej sťažnosti priložil čestné vyhlásenie žalobkyne, že sa tieto reálne uskutočnili nie je dôvodom na vyhovieenie jeho žiadosti, nakoľko mal vierohodnosť týchto záznamov preukázať ešte predtým, ako súd rozhodol o výške trov konania.“

17. Poukazujúc na citovanú časť napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Okresný súd poskytol jasné, zrozumiteľné a dostatočné argumenty zodpovedajúce zásadám spravodlivosti pre prijaté rozhodnutie.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať do interpretácie okresného súdu a nahradzovať jeho prijaté právne závery. Závery okresného súdu v napadnutom rozhodnutí sú riadne uvedené, presvedčivé a netrpia absenciou logiky.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov.

III.2 K nepriznaniu náhrady za stratu času

18. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vyjadrila nesúhlas s postupom okresného súdu, ktorý jej právnomu zástupcovi nepriznal náhradu za stratu času z dôvodu, že úkonu sa zúčastnil advokátsky koncipient, ústavný súd uvádza, že právnomu zástupcovi sťažovateľky nie je postoj ústavného súdu k danej otázke neznámy. Rovnaká otázka totiž bola predmetom konania pred ústavným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 117/2020 (totožnosť právneho zástupcu je zachovaná).

Rovnako ako v uvedenom konaní aj v aktuálne prerokúvanej veci je relevantné, že sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania, sťažovateľka sa ale domnieva, že táto náhrada mala byť vyššia, ide teda o otázku, ktorá spadá pod aplikáciu jednoduchého práva upravujúceho spôsob výpočtu výšky trov právneho zastúpenia, preto nemožno primárne uvažovať o ústavnoprávnom rozmere tejto veci. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že vo svojich skorších rozhodnutiach (III. ÚS 596/2015, I. ÚS 511/2016, IV. ÚS 117/2020) už posudzoval ústavnú udržateľnosť právneho posúdenia predmetnej otázky, a pritom tieto sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené.

19. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k nepriznaniu náhrady za stratu času uviedol: *«Hoci zo zákona o advokácii je zrejmé, že advokát je oprávnený poveriť advokátskeho koncipienta vykonaním úkonov právnych služieb, ktoré advokátsky koncipient vykonáva samostatne, zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že náhrada za stratu času patrí aj koncipientovi (resp. advokátovi za úkony vykonané koncipientom). Podľa názoru súdu je tento inštitút viazaný výlučne len na osobu advokáta, čo jasne vyplýva z ustanovenia § 15 písm. b) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., v zmysle ktorého len „advokát má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu za stratu času“. Podľa názoru súdu nedošlo k strate času na strane advokáta tým, že jeho advokátsky koncipient cestoval na pojednávanie z Košíc do Bratislavy. Práve naopak, advokát tento čas „ušetril“, súd preto žalobcovi nepriznal náhradu trov konania za stratu času cestou advokátskeho koncipienta na jednotlivé pojednávania, keďže opačný postup by predstavoval nedôvodné navyšovanie trov konania.»*

20. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné.

Navyše, ani kontroverzný názor (uvedený v bode 19), s ktorým možno aj nesúhlasiť, ak je riadne odôvodnený, nemá intenzitu ústavného porušenia základného práva (I. ÚS 511/2016). Ústavný súd v danej veci nemá teda žiaden dôvod a ani oprávnenie

na prehodnocovanie právnych a skutkových záverov tohto súdu, ktoré sú podrobne opísané v napadnutom uznesení.

Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich zákonných ustanovení je napadnuté rozhodnutie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov konania náležite odôvodnené.

III.3 K porušeniu princípu právnej istoty

21. V kontexte sťažovateľkinej argumentácie, ktorou odôvodňuje porušenie princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ústavný súd s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [napr. *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007] zdôrazňuje, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva).

22. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na iné rozhodnutia, ktoré posúdili otázku náhrady trov konania rozdielne, ústavný súd v tomto kontexte pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré sa podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zveruje primárne Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorému sa okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017). Nástroje na zjednocovanie judikatúry sú v zmysle zákona o súdoch dostupné aj na úrovni okresných súdov prostredníctvom grémií a predsedov grémií alebo na úrovni krajských súdov prostredníctvom kolégií a predsedov kolégií.

23. Z uvedených skutočností vyplýva, že len na základe toho, že okresný súd v napadnutom uznesení otázku nároku na náhradu za stratu času posúdil rozdielne ako iné súdy v systéme všeobecného súdnictva, nemožno v tomto prípade uvažovať o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru. Je primárne vecou všeobecných súdov,

aby svoju judikatúru v tejto otázke zjednotili riadnym využívaním dostupných prostriedkov v zmysle zákona o súdoch.

24. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu